

contra l'exemple de llurs predecesors. L'ur defecció, però, si s'empara dels ressorts dels mitjans, si malda per introduir-se pertot, és, de fet, insuficient i qualitativament degradada. Tots els qui lluitem per la llibertat de Catalunya, tots els qui no hem perdut l'amor a la llengua, no volem ni sabem oblidar. Amor i llibertat són les nostres idees-força. Llengua Nacional n'és no sols l'exemple més patent sinó la bandera que ens duu a tots a la lluita activa per la vida de la llengua.

CONTRADICCIONS

• *Jaume Vallcorba i Rocosa*

(Continuació del número 11)

Diu el locutor: "I finalment Zubizarreta es fa amb la pilota". Hi reaccionem comentant: "no sabia que Zubi i la pilota estiguessin renyits, però bo és que facin les paus". Vol dir que aquest comentari no és concordant amb el fet que ha passat al camp de futbol; i per això els pensaments i el cap se'ns regiren, fins que acabem endevinant que el que ha passat és que "Zubizarreta finalment s'ha apoderat de (ha fet seva) la pilota". "Fer-se amb" vol dir en català, tenir bones relacions amb un altre. En castellà "hacerse con" vol dir "apoderar-se de" allò que en català també pot dir-se amb "fer-se seu".

Una altra locució. "El foc ha acabat (o s'ha acabat) amb la pluja" vol dir que quan ha aparegut la pluja s'ha acabat el foc, és equivalent a la castellana "La lluvia ha acabado con el fuego". Fixeu-vos que és tot capgirat. En català és el subjecte gramatical de l'oració allò que s'acaba per l'acció del complement gramatical. En castellà l'acció no és la d'aquest complement: és el subjecte, i, contràriament és el complement el que desapareix. Doncs bé, els nostres periodistes quan escriuen ho diuen amb significat castellà. Ens en capgiren

el significat català. Deia un diari "El segle XXI acabarà amb els nacionalismes". Vaig dir-me "caram, durant el segle XXI els nacionalismes s'acabaran imposant". Però quan, llegida aquesta capçalera, vaig passar a la lletra menuda d'aquesta notícia, se'm féu ben clar que el periodista volia dir tot el contrari: que els nacionalismes desapareixien durant el segle XXI, (que ja és dir). La reiteració en l'ús d'aquest "acabar amb" amb el significat castellà als mitjans de comunicació ha produït el rentat del significat català en el cervell de molts catalans i l'ha substituït pel valor castellà. I després ens explicaran que si escrivissin sempre "gaudir de" en comptes de "disfrutar" hi hauria un problema d'adaptació en el seu significat per part de la gent!

Semblantment ens endossen pertot el "recolzar" mal usat. Ja a començament de segle, no pas a la llengua parlada però sí a l'escripta, havia aparegut barroerament en el llenguatge periodístic el "recolzar" com a equivalent del "apoyar" castellà. Hem dit barroerament, perquè "recolzar" es fa servir invariable, i en canvi en castellà és "apoyar" si fa de suport i "apoyarse" si la significació és la de "repenjar-se". Aquesta aparició periodística degué provocar que Fabra quan defineix el verb "recolzar" al seu diccionari es veiés obligat a advertir: "usat impròpiament en el sentit de "prestar suport" és a dir en el significat de "fer costat", "prestar suport", "abonar", (altre vindrà que m'abonarà), etc. Adverteix que usar recolzar en el sentit de prestar suport és impropri.

Encara més important és el desgavell que van produint en l'ús dels pronoms "en" i "hi", i en construccions en què intervenen. Com a exemple d'aquest particular ens sorprèn la substitució de la combinació popularíssima "n'hi ha" per solucions equivalents castellanès. "Uns gaudiran del futbol, altres de l'atletisme, però tots de la bona cervesa"

en comptes de l'habitual "n'hi haurà que gaudiran del futbol i n'hi haurà que de l'atletisme però tots plegats de la bona cervesa". O bé "seu, seva" substituint el complement determinatiu del complement directe, en lloc del pronom "en": "Al final del llibre s'han ordenat les paraules alfabèticament per a facilitar la seva localització" en comptes de "... per a facilitar-ne la localització". És clar, com que el castellà no té, a hores d'ara, el pronom "en", el castellà en casos com aquest, fa servir "su". O aquest altre cas: "La Bíblia és una arma fonamental per al nostre poble. En ella s'aprèn que hi ha una violència justa", per "... és una arma per al nostre poble. S'hi aprèn que..." (ja Fabra assenyalava a la Gramàtica de 1912 que repugna al català l'ús dels pronoms "ell, ella, ells, elles" fent referència a cosa, i hi afegíex que cal traduir-los al català, segons la preposició que els precedeix, pels pronoms "hi" o "en").

Però aquests censors del llenguatge periodístic no sols ens introdueixen castellanismes nous com els que hem exposat com a exemple, ans entre una paraula catalana i una altra que els sembla equivalent i que s'assembla a la castellana, trien aquesta darrera. Així quan deixàvem una cosa per a un altre dia, ja bo i tothom havia descobert que l'"ajornàvem", ara ens abandonen aquest verb que era oralment l'únic emprat, per substituir-lo per "posposar", que no vol pas dir allò mateix, però que s'assembla al "posponer" castellà que sí que equival a "ajornar".

Semblantment al cas anterior és el del bandejament del ben popular "desempallegar-se de" que substitueixen pel "desfer-se de", ben poc usat en el llenguatge viu quan es refereix a vèncer el jugador de tennis, de futbol, etc., i tot perquè en castellà hi ha el "deshacerse de", però no hi ha cap verb semblant a "desempallegar-se".

No sempre però, en honor a la veritat, l'acostament al castellà deu és-

ser tan intencionat, però tanmateix ens mostra amb quina facilitat copiem del castellà en lloc de cercar el català. Sóc del parer que la introducció de l'adjectiu "immers, -a" ve del fet que no han parat atenció al fet que aquest adjectiu no apareix als diccionaris catalans perquè ja hi ha el corresponent català que no és altre que "immergit, -ida". Això procedeix de la circumstància que en castellà no existeix el verb "immergir" ni "immerger"; hi ha el substantiu "immersió"; aleshores com a adjectiu ha d'innovar introduint en el seu vocabulari el neologisme "inmerso" procedent del participi passat llatí "immersus" del verb "immergere". Llatinisme doncs, innecessari en català. Tanmateix, adonem-nos que mai els mitjans de comunicació no es perden per servir desimboltament la riquesa i les possibilitats del català.

Tot plegat, segons que hem anat veient amb alguns dels exemples que ens hem permès de triar, ens permet de comprovar que la llengua dels mitjans de comunicació té la clara tendència d'ampliar els castellanismes ja admesos (Déu n'hi do), amb uns nous castellanismes que la llengua viva desconeixia, però seguint un mimetisme esporàdic de la llengua de la premsa castellana. I això, sovint, amb incompliment de la llei vigent.

En efecte, la Llei 8/1991 de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans estableix en el seu article 3 que "l'ús lingüístic dels centres d'ensenyament públics i privats i dels mitjans de comunicació de titularitat pública ha de respectar la normativa establerta per l'Institut d'Estudis Catalans"

La normativa establerta és la fixada no sols a la Gramàtica Catalana de Pompeu Fabra publicada per l'Institut a la seva "Biblioteca filològica" (7ª edició, 1933) sinó també als diccionaris (no apòcrifs) de

Pompeu Fabra, i a les altres publicacions de l'Institut, com ara als Documents de la Secció Filològica.

Doncs bé, què ho fa que les televisions i ràdios públiques catalanes, a què es refereix l'article 3 transcrit, cauen en aquells castellanismes d'entre els citats, els no admesos per la normativa establerta per l'Institut d'Estudis Catalans, i per tant entren en contradicció amb aquesta normativa? Estalviem-nos la respostes. Vosaltres mateixos.

Ens hem trobat, doncs, amb unes quantes contradiccions. La primera: fan servir, per exemple, disfrutar i vivenda (habitatge, pis, casa, etc.) i un ús amb significat no admes d'"acabar amb" i "fer-se amb" a tot estrop en contradicció de la normativa, i amb incompliment de la llei citada. La segona: diuen fer servir castellanismes per facilitar la comprensió popular del text però no tenen inconvenient a introduir-ne uns altres que la gent no deia i que van en contra d'allò que hi comprenia. Tercera contradicció: diuen que el procés de castellanització lingüística és irreversible perquè la manera de parlar de la gent no és influïble i modificable; però, contràriament, ells poden comprovar com l'han modificada introduint-hi castellanismes com els citats.

Amb tot plegat i amb pretesos arguments que defensen unes tals irregularitats es crea confusió i desorientació en el poble i se'l situa sovint fora del mestratge de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. I això passa al final de molts anys de deturpació i negació de la llengua quan, de fet, els mitjans de comunicació són els vers mestres de català de la gran massa de lectors i oïdors, ja que la llengua l'aprèn tothom per contagi, llegint-la i escoltant-la; la majoria no n'estudia la gramàtica, ni les gramàtiques ho expliquen tot.

"FILO CONNECTION"

• (A.A. Solé)

La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans ha enllestit fa poc una nova proposta —a qui?— d'estàndard oral, dedicada ara a la morfologia. Sense cap afany d'entrar a analitzar punt per punt el contingut del fascicle, hom pot copsar-hi d'entrada el desconcert i la confusió amb què ha estat formulat i —cosa molt més greu encara— el desconcert i la confusió que pot produir l'escampadissa Indiscriminada que ja se n'ha fet. Crec que la difusió d'aquest document no farà sinó emmalaltir una mica més el precari procés de normativització actual i que enlloc d'aportar seguretat a les solucions normatives i vitalitat a l'ús prou escadusser de la llengua contribuirà a créixer l'estat de "campi qui pugui" que domina la realitat actual. Trista contribució doncs la d'aquells qui passen per ésser els més doctes, savis i eminents benpensants de la nostra societat filològica pel sol fet de pertànyer a una Secció que abans havia estat considerada la nostra Acadèmia de la Llengua. La conclusió més intel·ligent a què moltes persones han arribat després de llegir la "proposta" és que els nostres benpensants oficials es van allunyant progressivament no ja d'una infal·libilitat que cap savi no es pensa pas de tenir, sinó de l'estudi rigorós i seriós que sempre havia caracteritzat els hereus de la tasca de Fabra. Què hi farem. Quan la docta institució ha volgut esbataran les finestres, els aires "light" l'han agafada desprevinguda; i cal ésser molt valent o molt net de compromisos per a plantar-los cara.

Altrament sembla ésser que l'esmentat document ha constituït una sorpresa per a alguns membres de la mateixa Secció Filològica. Això demostra d'una banda que els nous